

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
4902-08

meddelad i Stockholm den 30 juni 2010

KLAGANDE
AA

Ombud: Förbundsjurist Claes Jansson
LO-TCO Rättsskydd AB
Box 1155
111 81 Stockholm

MOTPART
Försäkringskassan
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Stockholms dom den 8 maj 2008 i mål nr 7815-07, se bilaga

SAKEN
Ersättning för kostnader för läkarundersökning och läkarutlåtande

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver underinstansernas avgöranden och avvisar AAs överklagande av Försäkringskassans brevsvar daterat den 20 juli 2006.

Dok.Id 92446

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

YRKANDEN M.M.

AA fullföljer sin talan och anför bl.a. följande. Av 7 kap. 3 b § och 16 kap. 1 och 2 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, framgår att kostnader för läkarundersökning och läkarutlåtande vid ansökan om sjukersättning ska ersättas med vad regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har föreskrivit. Underinstanserna har tolkat bristen på närmare föreskrifter från regeringen som att ersättning inte kan lämnas. En underlåtenhet att utfärda föreskrifter innebär sålunda att ett stadgande i ett lagrum inte får någon innebörd eller i praktiken upphävs. – Det aktuella brevsvaret rör frågan om hennes utredningskostnader kan ersättas eller inte enligt AFL. Svaret är därmed ett beslut om försäkring enligt 20 kap. AFL. Även om man skulle anse att hennes framställning om ersättning inte är författningsreglerad, är effekten sådan att beskedet bör konstituera överklagbarhet. Frågan om ansökan materiellt är berättigad bör inte avgöra om ett avslagsbeslut är överklagbart. Brevsvaret att ersättning inte kan lämnas påverkar hennes ekonomiska situation i en inte obetydlig mån och det medför en för henne påvisbar effekt. Brevsvaret har därmed ett sådant innehåll att ett behov av rättsskydd föreligger och det utgör därmed ett överklagbart förvaltningsbeslut.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Det saknas möjlighet att enligt bestämmelserna i AFL bevilja ersättning för nu aktuella kostnader. I första hand görs gällande att skrivelsen den 20 juli 2006 är att bedöma som ett klargörande besked hur Försäkringskassan ser på ett framställt anspråk på ersättning och således närmast att jämföras med ett s.k. partsbesked. Den tvist som uppkommer, om beskedet inte godtas, kan endast lösas av allmän domstol. Av det skälet utgör skrivelsen inte ett överklagbart beslut. För det fall Regeringsrätten finner att skrivelsen utgör ett överklagbart förvaltningsbeslut kan dock ersättning inte utges med stöd av bestämmelserna i AFL.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

AA gör gällande att hon har rätt till ersättning för kostnad för en rehabiliteringsutredning vid Sophiahemmet Rehab Center AB. Hon genomgick utredningen under perioden den 10 juni – 30 juni 2003 och kostnaden uppgick till 27 500 kr. I samband med ansökan om sjukersättning begärde hon ersättning för denna kostnad. Försäkringskassan har med anledning av AAs ersättningsanspråk i ett brevsvar informerat henne om att det inte åligger Försäkringskassan att ersätta kostnaden utan att hon får stå för denna själv.

AA menar att Försäkringskassans brevsvar daterat den 20 juli 2006 utgör ett överklagbart förvaltningsbeslut.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Kännetecknande för ett förvaltningsbeslut är att det innefattar ett uttalande varigenom en myndighet vill påverka andra förvaltningsorgans eller enskildas handlande. Överklagandeinstitutets funktion är vidare att bereda den som berörs av ett besluts verkningar en möjlighet att få beslutet ändrat eller upphävt eller, med andra ord, få de av honom eller henne oönskade verkningarna eliminerade. Härav följer att i princip endast beslut som har – eller är ägnade att få – en påvisbar effekt för den som berörs av beslutet tillerkänns överklagbarhet. Avgörande för bedömningen av ett besluts överklagbarhet är sålunda beslutets innebörd och faktiska verkningar för den som berörs av det. Se bl.a. RÅ 2007 ref. 7 och där angivna rättsfall.

Att ersättning inte kan utgå enligt 7 kap. 3 b § AFL följer av att det inte är Försäkringskassan som har initierat utredningen. Inte heller 16 kap. 2 § AFL är aktuell i målet. Enligt 16 kap. 1 § fjärde stycket AFL ska ersättning lämnas för kostnader för läkarundersökning och läkarutlåtande vid ansökan om bl.a. sjukersättning i enlighet med vad som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Några sådana föreskrifter finns inte. Den typ av bemyndigande som intagits i paragrafen är närmast att betrakta som en upplysning om att regeringen med stöd av restkompetensen får meddela

Mål nr
4902-08

föreskrifter i det ämne som beskrivs i bemyndigandet (se prop. 2008/09:200 med förslag till socialförsäkringsbalk, s. 377 ff och 563). Någon rätt till ersättning för läkarundersökning m.m. kan alltså inte grundas direkt på 16 kap. 1 § AFL.

I det aktuella brevsvaret redovisar Försäkringskassan som sin uppfattning att en enskild försäkrad inte kan få ersättning för kostnader avseende en utredning som initierats av den försäkrade själv. Svaret kan synas ha en ekonomisk effekt för AA såtillvida att hon nekas begärd ersättning, men någon faktisk effekt har det inte eftersom Försäkringskassan saknat möjlighet att bevilja en sådan.

Försäkringskassans brevsvar daterat den 20 juli 2006 kan därmed inte anses utgöra ett överklagbart beslut och AAs överklagande borde ha avvisats av länsrätten.

Susanne Billum

Karin Almgren

Peter Kindlund

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Jonatan Wahlberg

Målet har föredragits av regeringsrättssekreteraren Birgitta Törnered.

Avd. II

Föredraget 2010-05-25